

בס"ד

עֲבַדְנוּ נְחֻמָּן מִבְּרִסְיָהּ

בְּחַזְקָהּ לְ

טוב להגיד ולשיר

נְחֻמָּן נְחֻמָּן נְחֻמָּן נְחֻמָּן

לזכות לבל הישועות

רבנו נחמן מברסלב פירושים על פרשת "בחקתי"

אם בחקתי תלכו

(ויקרא כ"ו, ג)

ודרשו חז"ל: על מנת שתהיו עמלים בתורה
צריך לעמל בתורה ביגיעה גדולה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. וכמו שאמרו אם בחקותי תלכו על מנת שתהיו עמלים בתורה, עמלים דיקא. ועקר העמל והיגיעה שצריכין בעסק התורה, הוא בשביל לברר עסק התורה שיהיה הלמוד לשמה באמת רק לעשות נחת רוח ליוצרו ותברך, ולא יהיה למודו חסדו שלום בשביל תועלת עצמו בשביל שיתקרי רבי או ביוצא באלו הפניות חסדו שלום. ועקר היגיעה והעמל בהלמוד הוא רק בתורה שבעל פה כמובן לכל, וזה מחמת שממש עקר אחיזת הלמוד שלא לשמה חסדו שלום, וכמבאר בפנים. ועל כן צריכין להתנגע מאד בעסק התורה שבעל פה, לברר ולהכניע ולדחות ולבטל לגמרי המחשבות של נסות ופניות וערמוניות שרודפין אחר מחשבתו, ורוצים להטות לבבו מן האמת חסדו שלום לעסק בתורה שלא לשמה חסדו שלום, הינו בשביל איזה פניה של שטות והכל חסדו שלום, וצריכין להתאמץ בכל עז לבטל אלו המחשבות, ולבקש מהשם יתברך שיוכה שיהיה למודו להשכינה, דהינו שיעסק בתורה רק בשביל רצון השם יתברך לבד, ואז על ידי זה זוכה לברר ההלכה מאחיות המין ותכן שהם הקשיות והחמרות שיש בהלכה, ואז זוכה להלכה ברורה ומשנה ברורה, ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. כי כשעוסק בתורה לשמה, הינו בשביל השם יתברך לבד, אזי ה' עמו ואזי הלכה כמותו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל: וה' עמו שהלכה כמותו. (לקוטי הלכות – תלמוד תורה וקריאת התורה, נ"ח)

אם בחקתי תלכו

(ויקרא כ"ו, ג)

מימי הגשמים הם בחינת חסד, ונקראין גבורות גשמים, כי יורדין בגבורה מבחינת גבורות. וזהו בחינת המתקת הדינים, שהגבורות והדינים נמתקים בלפך, עד שמהם דיקא יורדת ההשפעה, שהם מימי החסד, שיורדין דרך הגבורה, בחינת גבורות

גשמים, וכמובן בזהר הקדוש. נמצא, שאין הגשמים יורדין אלא על ידי המתקת הדינים, שזה עקר בחינת התעלות הנפש, דהינו שנמתק ונתהפך מגוף לנפש, מדין לחסד; וזה בחינת גדל מעלת הגשמים שהפליגו בהם רבותינו ז"ל. ואי אפשר שירדו הגשמים, כי אם על ידי תקון מעשה התחתונים, כמו שכתוב (בראשית ב'): "כי לא המטיר ה' אלקים, ואדם אין לעבד את האדמה", כי עקר המתקת הגבורות להפך מדין לחסד, שעל ידי זה דיקא יורדין הגשמים, זה תלוי במעשה התחתונים דיקא, כפי מה שמתגברין להכניע הגוף לגבי הנפש, כמו כן נמתק הדין ונמשך חסד, שעל ידי זה יורדין גשמים ועל ידי זה גדל הצומח מן הארץ, שהוא גם כן בחינת עלית הנפש, כמבאר בפנים. וזה בחינת התענית שמתענין על הגשמים, כי עקר הכניעת הגוף לגבי הנפש הוא על ידי תענית, כמבאר בפנים. ועל כן מזכירין גבורות גשמים בתחית המתים, כי זה עקר תחית המתים, שנוזקה לקום בגוף צח ומזכך עד שיהיה נכלל בבחינת הנפש ממש. וזה בחינת יעודי התורה על הגשמים, כמו שכתוב: "אם בחקתי תלכו וכו'" וכיוצא בזה הרבה, כי כשיורדין גשמים והארץ נותנת יבולה וגדלים הצמחים מן הארץ בשלמות, בזה רואין פעלת ישראל שפעלו על ידי עבודתם וקיום התורה, עד שזכו להכניע הגוף לגבי הנפש, עד שנמתק הדין ונתהפך מדין לחסד למדת הרחמים, שזהו בחינת ירידת הגשמים וגדול הצומח מן הארץ. וזה בחינת הסמיכות: "ויתן לה האלקים מטל השמים וכו'" "יעבדוך עמים", כי כשהשם יתברך משפיע לישראל רב דגן ותירוש, שזה בחינת התעלות הנפש על הגוף, שעל ידי זה נתרבה ונתברך עלית הצומח מן הארץ ונמשך שבע וזול גדול בעולם, על ידי זה העמים הנאחזין רק בבחינת גוף נכנעים ונופלים לפני ישראל שהם בחינת נפש. ועל כן נתברך יעקב מיצחק דיקא בברכה זאת, כי יעקב זכה על ידי עבודתו להמתיק גבורות יצחק, עד שיקבל משם דיקא את הברכות שהם בחינת התעלות הנפש על הגוף, בחינת המתקת הדין שנתהפך למדת הרחמים כנ"ל. (לקוטי הלכות – הלכות חדש ג', אותיות י"א י"ב לפי אוצר היראה – טל ומטר, אות ז')

אם בחקתי תלכו

(ויקרא כ"ו, ג)

וּדְרָשׁוּ חוּלֵי: עַל מַנַּת שִׁתְּהוּ עֲמָלִים בַּתּוֹרָה

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי, בְּמִזְלָא תִּלְיָא מִלְתָּא. וְאִיתָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ, דְּהֵינּוּ בְּמִזְלָא הַעֲלִיּוֹן, שְׁהוּא בְּחֵינַת עֵתִיקָא, שֶׁם תְּלוּי הַמְּזוּנוֹת. וְלְכַאוּרָה קָשָׁה: הַלּוּא עֵקֶר הַמְּזוּנוֹת וְהַפְּרָנְסָה הוּא מִבְּחֵינַת שְׂמַאל שְׂיִישׁ בְּהַתּוֹרָה, בְּבַחֲיֵינַת "בְּשְׂמַאלָה עֵשֶׂר וּכְבוֹד", וְכַאֲן אָמְרוּ שֶׁהַמְּזוּנוֹת הוּא מִמִּזְלָא הַעֲלִיּוֹן שְׁהוּא עֵתִיקָא, שְׁשֶׁם כִּלְא יִמְיָא וְלִית שְׂמַאל תַּמָּן? אַךְ בְּאֵמַת עֵקֶר שְׂרֵשׁ הַשְּׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוֹת וּפְרָנְסָה הוּא רַק שֶׁם בְּבַחֲיֵינַת עֵתִיקָא, שְׁהִיא מִזְלָא, אַךְ שֶׁם בְּשְׂרֵשׁוֹ אֵין שְׂיָךְ לְקִירוֹתוֹ בְּשֶׁם עֲשִׁירוֹת, כִּי שֶׁם כִּלְא יִמִּין, וְשֶׁם הַשְּׁפַע הַקְּדוּשׁ כִּלְא חַד וְאֵין בֵּה שׁוּם צִיּוּר; וְשֶׁם גַּם הַשְּׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוֹת הוּא רַק תּוֹרָה, אוֹר צַח וּמְצַחְצָח. וְלַמְטָה כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַשְּׁפַע, אֲזִי כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ הַשְּׁפַע לְיִמִּין וְלְשְׂמַאל, אֲזִי נִצְטִיר הַשְּׁפַע עַל־יְדֵי בְּחֵינַת שְׂמַאל לְעֲשִׁירוֹת וּפְרָנְסָה. וּמַחֲמַת זֶה צְרִיךְ גַּם הַצְּדִיק לִפְלַ בְּשַׁעַת אֲמִירַת תּוֹרָתוֹ לְאִיזָה בְּחֵינַת דְּקָה מִן הַדְּקָה מִבְּחֵינַת שְׂמַאל, בְּשֶׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ פְּרָנְסָה לְהַעוֹלָם. אֲבָל תַּכְף כְּשִׁיפֵל לְבַחֲיֵינַת שְׂמַאל, תּוֹכֵל הַסְּטֵרָא־אֲחֵרָא שְׂאֲחִיזְתָּה מִבְּחֵינַת שְׂמַאל לְהַתְּאֲחוֹ בּוֹ, עַד שִׁיפֵל לְבַחֲיֵינַת שְׂמַאל מִמֶּשׁ, שְׁהוּא בְּחֵינַת שְׂלָא לְשִׁמְהָ, וְאֲזִי הֵם נוֹטְלִין הַשְּׁפַע, חֶסֶם וְשְׁלוֹם; וְלֹא דִי שְׂלָא יִזְכֶּה לְכַתְּרָה שֶׁל תּוֹרָה, אִף גַּם פְּרָנְסָה לֹא יוֹכֵל לְהַמְשִׁיךְ עַל־יְדֵי לְמוֹד בְּזֶה חֶסֶם וְשְׁלוֹם, וּמֵאוּמָה לֹא יִשָּׂא בְּעַמְלוֹ. וְאִם יַעֲסֵק בַּתּוֹרָה רַק לְשִׁמְהָ, שְׁהוּא בְּחֵינַת יִמְיָנָה שֶׁל תּוֹרָה, בְּלִי שׁוּם שְׂגִיָּאָה אִפְלוּ דְקָה מִן הַדְּקָה וּבְלִי שׁוּם נְטִיָּה אֶל הַשְּׂמַאל אִפְלוּ כְּחוּט־הַשְּׁעֵרָה, אֲזִי גַם־כֵּן לֹא יוֹכֵל לְהַמְשִׁיךְ פְּרָנְסָה, כִּי עֵקֶר הַפְּרָנְסָה וְהַעֲשִׁירוֹת הוּא מִשְׂמַאלָה שֶׁל תּוֹרָה. וְעַל־כֵּן בְּאֵמַת קָשָׁה מְאֹד לְהַשִּׁיג פְּרָנְסָה דְקַדְשָׁה, בְּחֵינַת קָשִׁין מְזוּנוֹתָיו שֶׁל אָדָם בְּקִרְיַעַת יִסְרוֹף מִמֶּשׁ (עֵיין פֶּסַח, אוֹת קי"ד). וְעַל־כֵּן עֵקֶר הַפְּרָנְסָה נִמְשָׁכַת רַק עַל־יְדֵי צְדִיק גְּדוֹל בְּזֶה שְׁהוּא בְּחֵינַת מֹשֶׁה, וְהוּא יוֹכֵל לְעֹלוֹת עַד עֵתִיקָא קְדִישָׁא, שְׁהוּא בְּחֵינַת הַמִּזְלָא הַעֲלִיּוֹן, שְׁשֶׁם שְׂרֵשׁ כִּלְ הַהֲשַׁפְּעוֹת וְשֶׁם כִּלְא יִמְיָנָא כְּנִ"ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוֹכֵל גַּם הַצְּדִיק לְאֲכַלְלָא שְׂמַאלָא בְּיִמְיָנָא בְּשְׁלֵמוֹת, כִּי הוּא יוֹדֵעַ שְׁשֶׁם בְּשְׂרֵשׁוֹ כִּלְא חַד, כִּלְא יִמְיָנָא, וְשֶׁם עֵקֶר שְׂרֵשׁ הַהֲשַׁפְּעָה; רַק שְׂמִכְרַח לִפְלַ לְבַחֲיֵינַת שְׂמַאל גַּם־כֵּן בְּכַדִּי לְצִיר הַשְּׁפַע שֶׁם לְעֲשִׁירוֹת, אֲבָל אַחֲרֵי־כֵן תַּכְף הוּא בּוֹלֵל שְׂמַאל בְּיִמִּין, וּמִמְשִׁיךְ תּוֹרָה וּפְרָנְסָה לְעוֹלָם בְּקַדְשָׁה גְּדוּלָּה. כִּי הוּא מוֹצִיא כִּלְ הַעֲשִׁירוֹת מִשְׂמַאל לְיִמִּין בְּבַחֲיֵינַת וְאַחֲרֵי כֵן יִצְאוּ בְּרַכְשׁ גְּדוֹל, וְכִמוֹ שְׂכַתּוֹב: אִם בַּחֲקֵי תִלְכוּ. עַל מַנַּת שִׁתְּהוּ עֲמָלִים בַּתּוֹרָה. 'עֲמָלִים' דִּיקָא, כְּנִ"ל,

לְעַמֵּל לְבָרַר וּלְגַרְשׁ אַחֲיֵינַת הַקְּלָפוֹת הַנְּאֻחִין בְּשְׂמַאל מִן הַעֲסֵק הַתּוֹרָה וְכוּ' כְּנִ"ל, אֲזִי וְנִתְּתִי גְשָׁמִיכֶם בְּעַתְּם, כִּי עֵקֶר הַפְּרָנְסָה עַל־יְדֵי זֶה כְּנִ"ל. (לְקוּטֵי הַלְכוֹת - הַלְכוֹת תַּלְמוּד-תּוֹרָה ג', אוֹת ה'). וְעֵיין אוֹצֵר הִירָאָה - מִמוֹן וּפְרָנְסָה, אוֹת ג' (ד')

וְנִתְּתִי גְשָׁמִיכֶם בְּעַתְּם

(ויקרא כ"ו, ד')

הַשְּׂדֵה הוּא בְּחֵינַת מַלְכוּת, בְּחֵינַת תּוֹה, בְּחֵינַת שְׂלָא כַסְדָּר. וְעֵקֶר עֲבוּדַת הַשְּׂדֵה, כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ חֵיוֹת מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ־הוּא שְׂנִקְרָא שְׁמַיִם, כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב (מַלְכִים-א ח'): "וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשְּׁמַיִם", לְבַחֲיֵינַת אֶרֶץ, בְּחֵינַת מַלְכוּת, בְּחֵינַת תּוֹה, עַל־יְדֵי הַמְטָר, שְׁהוּא בְּחֵינַת הַחֵיוֹת וְהַשְּׁפַע הַנְּשַׁפַּע מִשְׁמַיִם לְאֶרֶץ. וְעַל־כֵּן תִּלְתָּה הַתּוֹרָה הַשְּׂכַר וְהַעֲנֵשׁ בְּהַמְטָר, כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב: "אִם בַּחֲקֵי תִלְכוּ וְכוּ', וְנִתְּתִי גְשָׁמִיכֶם וְכוּ'"; וְכֵן לְהַפְּדֵי "וְסִרְתֶּם וְעַבְדְּתֶם וְכוּ', וְעֵצֶר אֶת הַשְּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מְטָר", כִּי עַל־יְדֵי פָנִים עֲבוּדָה זָרָה, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא בְּחֵינַת הַסְּתֵרַת פָּנִים, כִּי מִפְּרִיד עַל־יְדֵי־זֶה בֵּין קַדְשָׁא-בְּרִידָה הוּא וְשְׂכִינְתָּה כְּבִיבוּל, וְאֲזִי אֵינּוּ יוֹרֵד הַשְּׁפַע בְּחֵינַת מְטָר, כִּי הַמְטָר מְרַמֵּז עַל הַהֲשַׁפְּעָה הַנְּשַׁפַּע מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ־הוּא לְבַחֲיֵינַת מַלְכוּת, וְזֶה עֵקֶר תַּקּוּן כִּלְ הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת כִּידוּעַ. וְזֶה שְׂמוּבָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ, שְׁעֵקֶר הַמְטָר בָּא כְּשֶׁחֻזְרִין אֲנַפִּין בְּאֲנַפִּין, הֵינּוּ כְּשֶׁבַחֲיֵינַת כַסְדָּר, בְּחֵינַת קַדְשָׁא-בְּרִידָה הוּא, מִשְׁפִּיעַ לְבַחֲיֵינַת מַלְכוּת, שְׂלָא כַסְדָּר, וְאֲזִי חוּזֵר הַכֵּל כַסְדָּר, כְּמִבְּאֵר בְּפָנִים, וְאֲזִי הוּא בְּחֵינַת אֲנַפִּין בְּאֲנַפִּין, וְאֲזִי יוֹרֵד שְׁפַע הַמְטָר מִשְׁמַיִם לְאֶרֶץ כְּנִ"ל. (לְקוּטֵי הַלְכוֹת - הַלְכוֹת חֲכִירוֹת וּקְבֻלּוֹת ב', אוֹת ג' לְפִי אוֹצֵר הִירָאָה - טל וּמְטָר, אוֹת י"א)

גְשָׁמִיכֶם בְּעַתְּם

(ויקרא כ"ו, ד')

כִּלְ הַצְּמָחִים וְכִלְ הַפְּרוֹת, עֵקֶר גְּדוּלָּם וְצִמְיַחְתָּם הוּא עַל־יְדֵי הַמְקִיפִין שֶׁל הַצְּדִיק הַגְּדוֹל שְׂמַאִיר וּמַחֲיָה אֶת הַכֵּל, דְּרִי מַעֲלָה וְדְרִי מַטָּה, וּמְעוֹרֵר וּמַחֲיָה כִּלְ הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה שְׂיָרְדוּ לְמַטָּה מְאֹד וּמוֹדִיעֵם כִּי מְלֹא כִלְ הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ, שְׁזֶה בְּחֵינַת "הַקִּיצוֹ וְרַנְּנוֹ שְׂכִנֵּי עֶפְרָי". וְזֶה עֵקֶר בַּח הַגְּדֵל וְהַצּוּמַח שֶׁל כִּלְ מִינֵי צְמָחִים, כִּי עֵקֶר גְּדוּלָּם הוּא עַל־יְדֵי גְשָׁמִים הַיּוֹרְדִין מִן הַשְּׁמַיִם, שְׁזֶה בְּחֵינַת מִימֵי הַדַּעַת הַיּוֹרְדִים מִן הַמְקִיפִים שֶׁל הַצְּדִיק, שְׁהֵם בְּחֵינַת שְׁמַיִם, וְהֵם עוֹנִים וְקוֹרְאִים בְּקוֹל גְּדוֹל עַל הָאֶרֶץ שְׂתוּצִיא אֶת הַצְּמָחִים, בְּבַחֲיֵינַת "הַקִּיצוֹ וְרַנְּנוֹ שְׂכִנֵּי עֶפְרָי" מִמֶּשׁ, דְּהֵינּוּ שְׂיָקִיצוּ וְיִצְמַחוּ הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה הַמְנַחִים בְּעֶפְרָי הָאֶרֶץ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא עֵקֶר הַגְּדוּל וְהַצְּמִיחָה שֶׁל כִּלְ

הצמחים והפרות. ועל-כן אמרו רבותינו ז"ל, שהגשמים הם בחינת תחית המתים, הינו בחינת "הקיצו ורגנו שכני עפר", שזה בחינת תחית המתים. וכן אמרו רבותינו ז"ל, שגדול יום הגשמים ביום קבוץ גלויות, כי על-ידי ההארה הזאת של הצדיק, על-ידי-זה נתבנסין ועולין כל הניצוצות הקדושה, שזה בחינת קבוץ גלויות, בחינת "נדחי ישראל יכנס". ועל-כן תלתה התורה שכר המצות בירידת גשמים, כמו שכתוב: "ונתתי גשמיכם בעתם וכו'", כי הם נמשכים בשרשם מהמקיפים של החכם, שהם בחינת עולם הבא, בחינת הארת הרצון, בחינת "בעת יאמר לעקב ולישראל מה פעל אל", שזה בחינת "ואתה נותן להם את אכלם בעתו", בעתו דיקא, כמבאר בפנים. ועל-כן גם בגשמים נאמר לשון זה, כמו שכתוב: "ונתתי מטר ארצכם בעתו", וכן "ונתתי גשמיכם בעתם". (לקוטי הלכות – הלכות תולעים ב' לפי אוצר היראה – טל ומטר, אות ה')

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו וכו' ונתתי גשמיכם בעתם וכו' ואכלתם לחמכם לשבע

(ויקרא כ"ג, ג-ה')

ותמהו הרבה על שלא הזכיר כי אם שכר עולם הזה פרנסה ושבע כמובא קשיא זאת בכמה מפרשים. אך עקר הבטחה שמבטיחם על פרנסה ושבע העקר הוא מה שזכרו על-ידי הפרנסה והשביעה להארת הרצון שמאיר בעת האכילה דיקא (כמבואר בלקוטי מוהר"ן ב' – סימן ז', עיין שם) שזהו בודאי הבטחה גדולה כי זה עקר התכלית בעולם הזה ובעולם הבא לנצח, כי זהו בחינת בעת יאמר לעקב ולישראל מה פעל אל, מה דיקא שזהו בחינת מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וכו' שהוא שכר עולם הבא שזוכין לקבל הארה משם בחינת הארת הרצון בעת האכילה. ועל-כן מבטיחם הכתוב בכרפת האכילה והשביעה בשכר התורה והמצות שהם עקר קדושת הדעת. כי בשעת האכילה דיקא זוכין להארת הרצון שלעתיד כשזוכין לדעת שהוא שמירת התורה והמצות. וכן מבאר בפרשה זאת למסתכל בתורה באמת כי בשמבטיחם שם בכל הכרכות של הפרנסה והשביעה ומאריך בזה עד ואכלתם ישן נושן וכו' בתוך זה הולך ומבטיחם בעצם התקרבותם אליו יתברך שזכרו על-ידי זה כמו שכתוב שם תקף ונתתי משכני בתוכם וכו' והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם וכו' ופרש רש"י אטיל עמכם בגן-עדן הינו שעשוע עולם הבא. וזה שסים שם רש"י יכול לא תיראו ממני תלמוד לומר והייתי לכם לאלקים, כי עקר שעשוע עולם

הבא הוא בחינת הארת הרצון הנ"ל בחינת בעת וכו' כנ"ל שזכרו אז לכלל שני השגות יחד מל"א ומ"ה שזה עקר ההתקרבות אליו יתברך בחינת אטיל עמכם בגן-עדן. וכל זה אי אפשר לזכות פי אם על-ידי היראה כמו שמבאר שם (לקוטי מוהר"ן ב' – סימן ז') על-כן דקדק רש"י וסים יכול לא תיראו ממני תלמוד לומר וכו' כי אי אפשר לזכות לכל הנ"ל כי אם על-ידי היראה בחינת מה רב טובך אשר צפנת ליראיך דיקא. וכל זה יזכו ישראל לקבל הארה גדולה מזה גם בעולם הזה בעת האכילה ומחמת זה ברכם בכל מקום בכרפת האכילה דיקא מחמת שאז זוכין להארת הרצון שהוא עקר התכלית:

ובאמת לא ידעתי מעקרא מאי קא קשיא להו להמפרשים מה שהזכירה התורה יעודים גשמיים הלא מפרש בפרשה הזאת יעודים רוחניים שהם עקר התכלית בעולם הזה ובעולם הבא לנצח כמו שמבאר והולך בפרשה זאת מן ונתתי משכני בתוכם דהינו הבית-המקדש ששם עקר השגת הדעת הנ"ל והתהלכתי בתוכם וכו' עד סוף הפרשה רק שיש להקשות מה סמיכות יש לברכת האכילה והפרנסה הבטחת והתהלכתי בתוכם וכו'. אך על-פי ההקדמה הנוראה הנ"ל שגלה אדוננו מורנו ורבנו ז"ל בתורה הנ"ל שעל-ידי הארת הדעת הנ"ל שהוא בחינת שמירת התורה והמצות זוכין להארת הרצון בשעת האכילה דיקא כנ"ל על-ידי זה מיישב שפיר ומקשר המקרא היטב. וכן בכל מקום שמבטיח אותם על ברכת האכילה והפרנסה אפלו במקום שסתם שם ולא פרש כמו פאן ילמד סתום מן המפרש שעקר הכוונה בכרפת הפרנסה והאכילה בשכר התורה מחמת שבהאכילה שזוכין על-ידי התורה שהוא הדעת בהאכילה הזאת מאיר הארת הרצון שהוא עקר התכלית בעולם הזה ועולם הבא כנ"ל. וזה בחינת ואכלתם לחמכם לשבע וכן בפרשת והיה אם שמע כתיב ואכלת ושבעת הינו בחינת הארת הרצון הנ"ל שהוא עקר השביעה בחינת ומשביע לכל חי רצון שזהו בחינת צדיק אכל לשבע נפשו כי עקר השביעה הוא על-ידי הארת הרצון כמו שכתוב בזהר הקדוש: ורעותא דשבעא שווא עליו עין שם.

וזה שסים אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי וכו' ואולף אתכם קוממיות פרש רש"י בקומה וקופה, זה בחינת מה שמבאר שם בהתורה הנ"ל (לקוטי מוהר"ן ב' – סימן ז') שלזכות להארת הרצון בעת האכילה צריכין להיות איש חיל שיהיה לו חלק בהממשלה והמלכות דקדושה. ועל-כן מזכיר להם ה' יתברך שעשה החסד להם שהוציאם ממצרים מהיות להם עבדים דהינו שהוציאם מהגלות שלא תשלט עליהם מלכות

הַרְשָׁעָה וּמִבְּאֵר וְהוֹלֵךְ וְאֲשַׁבֵּר מוֹטוֹת עֲלֵיכֶם וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמָמוֹת בְּקוֹמָה וְקוֹפָה הֵינּוּ בְּחֵינֵת אֲנֹשֵׁי חֵיל וְכוּ' הַפֶּדָּה הַעֲבָדוֹת, אֲדַרְבָּא יְהִיָּה לָהֶם לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל חֶלֶק בְּמַלְכוּת דְּקַדְשָׁה שְׁעַל-יְדֵי זֶה דִּיקָא יִזְכּוּ לְהָאֵרֶת הַרְצוֹן כְּנַ"ל (עֵינן כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְתַבִּין דְּבַרְיֵינוּ הַיָּטִב).

וְזֶה וְרַדְפָתֶם אֶת אֵיבֵיכֶם וְנִפְלוּ לְפָנֵיכֶם לְחָרֵב וְרַדְפוּ מִכֶּם חַמְשָׁה מֵאָה וְכוּ' כִּי צָרִיד שְׂוִיתָחוּק בְּכָל בַּח לְהִיּוֹת אִישׁ חֵיל וְכוּ' שְׂוִיָּה לֹא חֶלֶק בְּמַלְכוּת וּמִמְשָׁלָה דְּקַדְשָׁה וְעֵינן לְקַמְן עַל פְּסוּק מַלְכוּתָהּ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים וְכוּ' שְׁעַקֵּר הַמַּלְכוּת וְהַמְּמַשְׁלָה הוּא מִמְשָׁלָה דְּקַדְשָׁה דְּהֵינּוּ כְּשִׁמְתַנְבְּרִים לְהָאִיר הַדַּעַת בְּחִבְרוּ וְכוּ'. וְזֶה וְרַדְפָתֶם אֶת אֵיבֵיכֶם וְכוּ'. כִּי לְכַאֲרָה תִּמּוּהֵי: מַהוּ הַבְּטָחַת הַבְּרָכָה הַזֹּאת שִׁירְדְּפוּ אֶת אֵיבֵיכֶם וְכוּ' וְכוּ' זֶהוּ הַתְּכַלִּית הָאֲמַתִּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ שִׁירְדְּפוּ אֶת אֵיבֵיכֶם וְיַפִּילוּ אוֹתָם בְּחָרֵב וְכוּ' לְנַקֵּם וְלִשְׁפֹּךְ דָּם חַס וְשְׁלוֹם הֲלֹא הִ' יִתְבָּרַךְ חֲפִיץ בְּשְׁלוֹם וּמִבְּרַךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם וְהָיָה דִּי בְּהַבְטָחַת וְנִתְּנִי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וְלָמָּה לָנוּ לְרַדֵּף אַחַר הָאוֹיְבִים. אֵךְ בְּאֲמַת זֶה יְדוּעַ שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ כִּי אִם בְּשִׁבִיל לְהַכִּיר וְלִידַע אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֶּהר בְּגִין דִּישְׁתַּמּוּדְעִין לָהּ. וְעַל-כֵּן הַכֹּל נִבְרָא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל שִׁיִּקְבְּלוּ תוֹרָתוֹ שֶׁהוּא הַדַּעַת הַקְּדוּשׁ שְׁעַל-יְדֵי זֶה מִכִּירִין וְיִוֹדְעִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַמְּלוּכָה שִׁיִּבָּא רַק לְיִשְׂרָאֵל שְׁעוֹשִׂים רְצוֹנֵנוּ שְׁזוֹכִים לְזֶה הַדַּעַת שֶׁבְּשִׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל וְעַל-כֵּן רַק הֵם קְרוּיִים אָדָם כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְ"ל כִּי מִי שֶׁאִין בּוֹ זֶה הַדַּעַת הוּא חָיָה בְּדַמוֹת אָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתַחֲלַת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּבְשִׁבִיל זֶה מַחֲבִיב כָּל אֶחָד לַעֲסֹק בִּישׁוּב הָעוֹלָם דְּהֵינּוּ לְהַכְנִים הַדַּעַת הָאֲמַתִּי בְּאַחֵרִים שֶׁזֶה עֵקֶר עוֹסֵק בִּישׁוּב הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמִּבְּאֵר שָׁם וְכַנַּ"ל. וְכִשִּׁיִּשְׂרָאֵל יִזְכּוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֵנוּ הֵם מַחֲבִיבִים לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָל כַּחַס לְהַכְנִים זֶה הַדַּעַת גַּם בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִפְרוּ בְּגוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ וְכוּ' וְכַתִּיב הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עַל-יְדֵי וְכוּ' וְכוּ' בְּפִסּוּקִים הַרְבֵּה. וְזֶהוּ כָּל הַמְּלַחְמוֹת מַצּוּה שֶׁנִּצְטַווּ יִשְׂרָאֵל הַכֹּל הוּא כְּדִי לְהַשִּׁיבֵם אֶל הָאֲמַת לְהוֹדִיעֵם כִּי הִ' הוּא הָאֱלֹקִים שֶׁזֶהוּ הַתְּכַלִּית הָאֲמַתִּי. וְזֶה עֵקֶר הַבְּטָחַת וְרַדְפָתֶם אֶת אֵיבֵיכֶם וְכוּ' בְּחֵינֵת בְּקֶשׁ שְׁלוֹם וְרַדְפָהוּ בְּחֵינֵת מַה שֶׁכָּתוּב בַּזֶּהר הַקְּדוּשׁ וְכָפָה מֵאֵן דְּאֲחִיד בִּידָא דְּחִיבָא וְכַעֲבִי לְמַרְדָּף אֲבַתְרִיָּה. כִּי זֹאת הַרְדִּיפָה הִיא עֵקֶר הַשְׁלוֹם הָאֲמַתִּי כִּי כָּל זְמַן שֶׁאִין זוֹכִין לְדַעַת הַנַּ"ל וְאִין עוֹשִׂין רְצוֹנֵנוּ חַס וְשְׁלוֹם וְאִין יוֹצֵאִין מַעֲוֹנוֹת וּפְגָמִים חַס וְשְׁלוֹם אֶפְלוּ נִדְמָה שֵׁישׁ לֹא שְׁלוֹם גְּדוֹל אִין זֶה שְׁלוֹם כָּלָל כִּי אִין שְׁלוֹם אָמַר הִ' לְרָשָׁעִים. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאִין מַעֲשִׂיו עוֹלִים יָפָה כְּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אֵיךְ אֲפָשֶׁר שְׂוִיָּה לֹא שְׁלוֹם אֲמַתִּי כִּי הֲלֹא גַם בְּעַצְמוֹ אִין

שְׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִין שְׁלוֹם בְּעַצְמֵי מִפְּנֵי חַטָּאתֵי (וְעֵינן בְּמִקּוֹם אַחֵר מְזוּה) וְזֶהוּ בְּחֵינֵת וְרַדְפָתֶם אֶת אֵיבֵיכֶם שֶׁכִּשִּׁיעֵשׁוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ מַצּוּה עֲלֵיהֶם לְרַדֵּף אֶת אֵיבֵיכֶם כְּדִי לְהַחְזִירָם לְמוֹטָב לְקַרְבֶּם אֶל הָאֲמַת שֶׁזֶהוּ עֵקֶר הַשְׁלוֹם בְּחֵינֵת הָאֲמַת וְהַשְׁלוֹם אֲהַבּוּ שֶׁזֶהוּ בְּחֵינֵת בְּקֶשׁ שְׁלוֹם וְרַדְפָהוּ בְּחֵינֵת כַּעֲבִי לְמַרְדָּף אֲבַתְרִיָּה. וְזֶהוּ וְנִפְלוּ אֵיבֵיכֶם לְפָנֵיכֶם לְחָרֵב הֵינּוּ עַל-יְדֵי תַפְלוּת וּבְקִשְׁוֹת שֶׁהֵם נִקְרָאִים חָרֵב בְּחֵינֵת בְּחָרְבֵי וּבְקִשְׁוֹתֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתַחֲלַת הַתּוֹרָה (סִימָן ב) לְקוֹטֵי חֶלֶק א' שְׁעַקֵּר הַכְּלִי וְיִין דְּקַדְשָׁה הֵם תַּפְלוּת וּבְקִשְׁוֹת עֵינן שָׁם. וְזֶהוּ וְרַדְפוּ מִכֶּם חַמְשָׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה יְרַדְפוּ וְכוּ' וּפְרָשׁ רַש"י שִׁיפְלוּ לְפָנֵיכֶם שְׁלֹא כְּרַדֵּף הַטָּבַע כִּי צָרִיכִים לְהִיּוֹת אִישׁ חֵיל וְכוּ' שְׂוִיָּה לֹא חֶלֶק בְּהַמְּמַשְׁלָה דְּקַדְשָׁה וְהָיָה חֶזֶק בְּדַעַתוֹ בְּהָאֲמַת מְאֹד כִּי סוּף כָּל סוּף יִתְנַלָּה הָאֲמַת לְאֲמַתוֹ כִּי קוֹשְׁטָא קָאִי וְאֲמַת מְאֹרֶץ תִּצְמַח וְכוּ'. וְעַל-כֵּן בּוֹדָאֵי יֵשׁ בַּח לְחַמְשָׁה הָאוֹחֲזִים בְּהָאֲמַת לְאֲמַתוֹ לְרַדֵּף מֵאָה לְרַדֵּף אַחֲרֵיהֶם בְּדַבְּרוּי אֲמַת וּבַתְּחִנּוֹת וּבְקִשְׁוֹת לָהּ יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם בְּחֵינֵת חָרֵב וְכַלִּי וְיִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד שִׁיִּכְבְּשׁוּ אוֹתָם וְיַכְנִיסוּ בָּהֶם הַדַּעַת הָאֲמַתִּי וְאַחַר כֵּךְ וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה יְרַדְפוּ הַכֹּל כְּנַ"ל. וְאִין וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְכוּ' וְהַקְּמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם וּפְרָשׁ רַש"י לֹא כְּבָרִית הַרְאִשׁוֹנָה שֶׁהַפְּרָתָם אוֹתָהּ אֵלָּא בְּרִית חֲדָשָׁה שְׁלֹא תוֹפֵר וְכוּ' וְהַתְּהַלְכָתִי בְּתוֹכְכֶם אֲטִיל עִמְכֶם בְּגוֹן-עֵדֶן וְכוּ'. כִּי עֵקֶר כָּלָל כָּל הַהַבְטָחוֹת הָאֵלוּ הֵם תְּכַלִּית שְׁעוֹשֵׁעַ הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַבָּא בְּגוֹן-עֵדֶן שְׁעַקֵּר תַעֲנוּגָם שִׁיִּכְבְּרוּ וְיַדְעוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחֵינֵת וְהִיטִיתִי לָכֶם לְאֱלֹקִים וְכוּ' רַק מַחֲמַת שְׂאִי אֲפָשֶׁר לְזַכּוֹת לְכָל זֶה כִּי אִם מִי שֶׁמְרַחַב בְּעַרְב שֶׁבַת וְכוּ' וְעֵקֶר הַיְגִיעָה וְהַפְּרָחָא בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא לְצַאת מִהַקְּלָלָה שֶׁל חַטָּא אָדָם הַרְאִשׁוֹן שְׁעַקְרָה הָיָה בְּעֵינֵי הָאֲכִילָה עַד שִׁיִּזְכָּה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דִּיקָא לְהָאֵרֶת הַרְצוֹן שֶׁהוּא בְּחֵינֵת מַה רַב טוֹבָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. עַל-כֵּן הַתְּחִילָה הַפְּרָשָׁה אִם בְּחֵינֵת תִּלְכוּ מִהַבְטָחוֹת בְּרַפְת הָאֲכִילָה כִּי עַל-יְדֵי זֶה יִזְכּוּ לְהָאֵרֶת הַרְצוֹן שֶׁהוּא עֵקֶר הַתְּכַלִּית וְכַנַּ"ל. (לְקוֹטֵי הַלְכוּת - הַלְכוּת פְּדִיּוֹן בְּכוֹר ה' - אוֹתוֹת י"ג)

וְאֲכַלְתֶּם לְחֶמְכֶם לְשִׁבְעַ

(ויקרא כ"ו, ה')

כְּשֶׁהַמֵּאֲכָל אִינוּ מְבַרְרִין וְהַעֲשִׂינִים סְרוּחִים עוֹלִים אֶל הַמַּחַ, אִינוּ הַמַּח מְבַלְבֵּל וְאִין לֹא חֵיּוֹת כְּרָאוּי, וְאִינוּ יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ חֵיּוֹת וּשְׂבִיעָה לְכָל הָאֵיבָרִים; וּמִשָּׁם בָּא בְּחֵינֵת רַעְבוֹן, מַחֲמַת שֶׁאִין הַמֵּאֲכָל מְשַׁבֵּיעַ כְּרָאוּי אֶת הַנֶּפֶשׁ. אֲבָל כְּשֶׁהַמֵּאֲכָל מְבַרְרִין וְאִין עוֹלָה מִמֶּנּוּ שׁוֹם פְּסֻלָּת אֶל הַמַּח, רַק זְכוּת וְצַחוֹת רִוּחַנוֹת הַמֵּאֲכָל שְׁעוֹלָה אֶל הַמַּח אַחֵר כְּמַה בְּרוּרִים, אִין הַמַּח

אם בחוקותי תלכו ...

ואם לא תשמעו

(ויקרא כ"ו - ג', י"ד)

וזה בחינת מה שאמרו רבותינו ו'ל מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה על מה אבדה הארץ נצתה כמדבר מפלי עבר, ויאמר ה' על עזבם את תורתי ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה ופרשו שם שלא ברכו בתורה תחלה. והדברים תמוהים כאלו התפלאו על זה כל המפרשים, ובפרט מה שאמרו שם: דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירושו עד שפרשו הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, והוא פלאי מה קול הרעש הזה מי לא ידע כל זה שחרבן בית-המקדש היה על שעברו על התורה והלא כל התורה מלאה מזה. כי כבר התרה אותם משה רבנו עליו השלום בעצמו אם בחקתי תלכו וכו' ואם לא תשמעו וכו' וכן במקומות הרבה אין מספר אמר להם שאם יעברו על התורה יאבדו מעל הארץ וכו'. וכן כל הנביאים התרו בהם על זה, ומה זה שעתה נשאל לבלם על מה אבדה הארץ ולא יכלו לפרשו עד שה' יתברך בעצמו פרוש על עזבם את תורתו וכו' והעקר שלא הלכו בה שלא ברכו בתורה תחלה שגראה שזה העוון שלא ברכו בתורה תחלה גדול מהכל והוא פלא. אך עקר הדבר שה' יתברך שאל לחכמים ולנביאים שיבינו היטב זאת ויגידו על מה אבדה הארץ באפן שיגיע לנו טובה מזה שנבין על-ידי זה עצות טובות איך לזכות להתחיל לתקן הקלקולים שגרמו לנו הרבן בית-המקדש. וזה עקר המרות ועמקות השאלה ששאל ה' יתברך לחכמים ולנביאים ולא פירושו כי מה דהוה הוה ומאי נפקא מזה אם נחרב על-ידי מה שנחרב הלא כבר נחרב. אך עקר מה שחתר ה' יתברך לשאל לחכמים ולנביאים שיבינו את זאת ויגידו על מה אבדה הארץ הוא שיפרשו הדבר היטב באפן שנבין מזה עצות איך לצאת מהקלקולים שגרמו הרבן בית-המקדש ועל-כן לא יכלו לפרשו כי זה עמק מאד מאד עמק עמק מי ימצאנו. עד שפרשו הקדוש ברוך הוא בעצמו על עזבם את תורתו ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה הינו שאף-על-פי שבכר עברו על עברות חמורות מאד עבודה זרה וכו' אף-על-פי-כן בפנימיות לבם היה לבם עדין בושר לה' יתברך כי מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שבין ישראל לאביהם שבשמים ונהרות לא ישטפוה. ועל-כן היו צריכים להתגבר על-כל-פנים לחטף איזה הלכות ללמד על-כל-פנים מעט בכל יום. והם עזבו את תורתו לגמרי ולא עוד אלא ולא שמעו בקולי, שמיעה בלבא תליא הינו

מקבל חיות בשלמות על-ידי המאכל, ואז נשפע מהמח חיות ושפע לכל האיברים, שהיא בחינת שביעה. וכל זה זוכין על-ידי אמונת חכמים בשלמות.

וזה בחינת כל הברכות בענין האכילה והשביעה הנאמר בפרשת בחקתי וכיוצא, כמו שכתוב (ויקרא כו): אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם — דהינו שתהיו עמלים בתורה ולדעת מדרש חכמים כמו שכתוב בפרוש רש"י שם (פסוק ג' ופסוק יד), הינו בחינת אמונת חכמים. וזהו בחינת ועשיתם אתם, וכמוכא במדרש רבה, שיהיה נחשב פאלו עשאו לדברי תורה, ואז ואכלתם לשבע כי אז אינו נדון במוותרות, שזה עקר השביעה והברכה במעים וכנ"ל. (לקוטי הלכות - הלכות פקדון ה', אות י"ג)

ונתתי שלום בארץ

(ויקרא כ"ו, ו')

אוירא דארץ-ישראל מהבים, ועל-ידי-זה שם עקר האהבה והשלום, שתלוי רק בשלמות הדעת והחכמה. וזה בחינת "ונתתי שלום בארץ" דיקא. ועל-כן אוירא דארץ-ישראל הוא בחינת אוירא דכ"א, בחינת אויר הצח והנדף שנעשה על-ידי האהבה והשלום שבין ישראל. ועל-כן דרך שם עולין כל התפלות השמימה, כי דבורי התפלה נשמעין ועולין שם למכון שבתם ואין מי שיבלבל אותם, מאחר שהאוויר שם צח ונדף. (לקוטי הלכות - הלכות חלב ג', אות א' לפי אוצר היראה - ארץ ישראל, אות ל"ו)

ואולף אתכם קוממיות

(ויקרא כ"ו, י"ג)

ופרש רש"י: בקומה זקופה. כי זה המקרא נאמר לענין ארץ-ישראל שלשם היו הולכין ישראל, כי כל ההליכות והדרכים והנסיעות של ישראל וכל המלחמות והכבישות הכל היה לילך ולכבש ארץ-ישראל, כמובן ומבאר בספורי כל התורה בלה. וזהו: ואולף אתכם קוממיות, דהינו בקומה זקופה בחינת עזות ועקשנות שעומדין זקופין בעקשנות גדול לנצח המלחמה ולילך ולבוא לארץ-ישראל שזה היה עקר תכלית יציאת מצרים וכו', כי אי אפשר לבוא לארץ-ישראל לנצח מלחמה זאת שהיא עקר כלל כל המלחמות של איש הישראלי (כמובא בלקוטי מוהר"ן א' - סימן כ') כי אם על-ידי עקשנות גדול מאד בחינת ואולף אתכם קוממיות. בחינת ותוליכנו מהרה קוממיות לארצנו במהרה בימינו, אמן. (לקוטי הלכות - הלכות ברכת המזון ד' - אותיות י"ג י"ד)

וְרָדוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם ...

וּכְשֶׁלוֹ אִישׁ בְּאָחִיו

(ויקרא כ"ו - י"ז, ל"ז)

בְּעֵינַי אֲשֶׁר בְּדוֹרוֹת הַקְּדוּמִים קָצַת הַשְּׂתַדְּלוֹ בָּזָה
הָאֲפִיקוֹרְסִים הַיְדוּעִים וּמְפָרְסִים (וּבְדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה
פְּשֻׁתָּהּ הַמְּסַפַּחַת גַּם בֵּין הַכְּשָׁרִים קָצַת) לְהַבִּיא
רְאוּיֹת מַדְבְּרֵי רְבוּתֵינוּ וְ"ל שְׁצָרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד
לְשׁוֹנוֹת הַעֲבוּרִים, וְכָל דְּבָרֵיהֶם הֵמָּה מִהֶבֶל יָחֵד; כִּי
הִנְעִלָה עַל הַדַּעַת שֶׁכָּאֲשֶׁר נִמְצָא אֶחָד שֶׁצִּמְחָה
יִשׁוּעָה עַל-יָדוֹ עַל-יְדֵי שְׁהִיָּה מִבֵּין בְּלִשׁוֹנוֹתֵם,
שִׁמְחַמַּת זֶה יְהִיָּה חוֹבָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד
לְשׁוֹנוֹתֵם, הַלּוֹא מְצִינוּ כִּמְהָ אֲנָשִׁים שֶׁמְבִינִים
לְשׁוֹנוֹתֵם וְלֹא בָּאת תִּשׁוּעָה עַל-יָדָם? בְּפָרְט
בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה, שְׂיָדוּעַ כִּי אֲדַרְבָּא עַל-פִּירְבֵּי הַס
הֵם הָיוּ בְּעוֹכְרֵינוּ, וְרַב הַצָּרוֹת וְגִזְרוֹת עַל יִשְׂרָאֵל
בָּאוּ עַל-יָדָם כִּיְדוּעַ וּמְפָרְסִים, וְנִתְקַזְּמוּ בָנוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ
הַרְבִּים מֵה שֶׁכְּתוּב בְּתוֹכָהּ בְּחֻקֵּי: "וְרָדוּ בְכֶם
שְׂנְאֵיכֶם", וְכִמוֹ שֶׁפָּרֵשׁ רַש"י: אֵינִי מַעֲמִיד שׁוֹנְאִים
עֲלֵיכֶם אֲלֵא מִכֶּם וּבְכֶם, וְכֵן מֵה שֶׁנֶּאֱמַר: "וּכְשֶׁלוֹ
אִישׁ בְּאָחִיו וְכוּ", וְאֵי אֲפָשֶׁר לְהַאֲרִיךְ בָּזָה.
וּבְדוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים דִּיקָא, שְׁלֵא הָיוּ רִגְלִים לְלַמֵּד
לְשׁוֹנוֹתֵם, וְאִף-עַל-פִּירְבֵּי הָיוּ כִּמְהָ צְדִיקִים
שֶׁהוֹשִׁיעוּ אֶת יִשְׂרָאֵל יִשׁוּעוֹת רַבּוֹת וְנִפְלְאוֹת. וְכִבְר
יְדוּעַ וּמְפָרְסִים מֵה שֶׁהִתְנַפַּח אֶחָד מֵהֶם עִם חֶכְם
אֶחָד מִכְּשָׁרִים שֶׁבִּישְׂרָאֵל, וְרָצָה לְהוֹכִיחַ לוֹ
שֶׁהַחַיּוֹב עַל יִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד לְשׁוֹנוֹתֵם מֵהֵנָּס שְׁהִיָּה
בִּימֵי מְרַדְּכֵי וְאַסְתֵּר, עַל-יְדֵי שֶׁהִגִּיד לְאַסְתֵּר מֵה
שֶׁקָּצַף בְּגִתָּן וְתָרַשׁ וְכוּ, וְדָרְשׁוּ רְבוּתֵינוּ וְ"ל, שְׁזָה
הִיָּה מַחֲמַת שֶׁמְרַדְּכֵי הִיָּה יוֹדַע בְּלִשׁוֹן טָרְסִי וְכוּ,
וְהַשִּׁיב לוֹ הַחֶכְם: אֵין מְבִיאִין רְאוּיָה מִמְרַדְּכֵי, שְׁהִיָּה
מֵהַסְּנֵהֲדָרִין שְׁהִיָּה מְחִיבִין לְהַפִּיר בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן.
וְלֹא עוֹד, אֲלֵא אֲדַרְבָּא מִשָּׁם רְאוּיָה לְדַבְּרוֹנוּ, כִּי
הַלּוֹא אֲדַרְבָּא עֵקֶר הֵנָּס הִיָּה מַחֲמַת שֶׁבְּגִתָּן וְתָרַשׁ
לֹא נִזְהָרוּ שְׁלֵא לְדַבֵּר לְפָנֵי מְרַדְּכֵי, כִּי סָבְרוּ
שֶׁמִּסְתַּמָּא אֵינּוּ מְכִיר בְּלִשׁוֹן טָרְסִי, כִּי לֹא הָיוּ
יִשְׂרָאֵל רִגְלִין כָּל-כָּף בְּלִשׁוֹנוֹת הָעַמִּים; וְאִם
שֶׁאֲחַר-כֵּן הִיָּה הֵנָּס אִז מַחֲמַת שֶׁמְרַדְּכֵי הִיָּה מְכִיר
בְּלִשׁוֹן טָרְסִי, זֶה הִיָּה רַק בְּרִצּוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
שֶׁתְּהִיָּה הַיִּשׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי סָבָה זֹאת. וְכֵן
גַּם-כֵּן בְּדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים, אִם נִמְצָא אִיזָה פְּעָמִים
שְׁהִיָּה יִשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי צְדִיק אֶחָד שֶׁהִבִּין
לְשׁוֹנוֹתֵם כִּי כָּף עָלָה בְּרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַחֲדוּשׁ לֹא
יִלְפִינּוּ, וְהַרְבֵּה רוּחַ וְהַצְלָה לְפָנָיו, וְאִם חֵס וְשְׁלוֹם ה'
לֹא יִשְׁמַר עִיר וְכוּ, וְשׂוֹא תִשׁוּעַת אָדָם וְכוּ, בְּפָרְט
הַבּוֹטְחִים בְּלִשׁוֹנוֹתֵם לְשׁוֹן מְדַבְּרַת גְּדֻלוֹת, אֲשֶׁר
אָמְרוּ לְלִשְׁנֵנוּ נִגְבִּיר שֶׁפְּתִינוּ אֶתְנוּ וְכוּ. (לְפִי אוֹצֵר
הִירָאָה - אֲמוֹנָה - אוֹת ר"ה)

שְׁעַל-כָּל-פָּנִים הָיוּ מְחִיבִים לְשִׁמְעַע וּלְדַבֵּק עִצְמָם
בְּקוֹל ה' הַקּוֹרָא בְּקוֹל גְּדוֹל בְּלֵב הָאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם
וּבְכָל עַת שִׁישׁוּב הָאָדָם אֵלָיו. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַטּוֹת
לְבוֹ לְשִׁמְעַע בְּקוֹל ה' שְׁעַל-כָּל-פָּנִים יְהִיָּה לוֹ רְצוֹנוֹת
חֻקִּים וְכּוֹסָפִים גְּדוֹלִים לֵה' יִתְבָּרַךְ שְׁזָה יִקָּר מְאֹד
כִּמוֹ שֶׁמְבַאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהַעֲקָר וְלֹא הִלְכוּ בָּה
שְׁלֵא בָּרְכוּ בַתּוֹרָה תַּחֲלָה כִּי בּוֹדָאֵי לֹא נִפְלוּ בַּפֶּעַם
אֶחָד לְנִפְיִלוֹת כְּאֵלֶּה לְעֵבֵר עַל דַּת לְגַמְרֵי וּלְפָרֵק עַל
כִּמוֹ שְׁהִיָּה אִז בַּעַת הַחֲרָבָן, וּבּוֹדָאֵי בַתּוֹרָה עִסְקוּ
בַתּוֹרָה קָצַת רַק שְׁלֵא בָּרְכוּ בַתּוֹרָה תַּחֲלָה דְּהִינוּ
שְׁלֵא נִתְּנוּ לְבָם לְשִׁמְחָה בַּתּוֹרָה, וּלְבָרַךְ וְלַהוֹדוֹת
וְלַהֲלֵל לֵה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עַת עַל הַחֶסֶד הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא
הַזֶּה שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנִתְּן לָנוּ
אֶת תּוֹרַתוֹ הַמְּדָה גְּנוּזָה אֲשֶׁר הִיא חַיִּינוּ וְכוּ וְזֶה כָּל
תְּקוּנָתוֹ לְנִצְחָה. וְכִמוֹ שֶׁמְבַאֵר בְּמְפָרְשִׁים שְׁזָה עֵקֶר
בְּרַבַּת הַתּוֹרָה לְשִׁמְחָה בְּכָל עַז בְּנַעֲיִמַת חֲלֻקְנוּ וְגוֹרְלָנוּ
וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רְבוּתֵינוּ וְ"ל שֶׁבְּרַבַּת הַתּוֹרָה צְרִיכִין
לְזָהֵר בָּהּ מְאֹד הִינוּ שְׁצָרִיךְ כָּל אֶחָד אֲפִלוּ אִם נִפְל
וְנִתְרַחַק כִּמוֹ שֶׁהוּא, אִף-עַל-פִּירְבֵּי הוּא דִּיקָא צְרִיךְ
לְהִיָּת רִגִּיל בַּתּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהוֹדוֹת עַל מַעַט דְּמַעַט
הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שִׁישׁ בּוֹ עֲדִין וְכוּ. וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה
לְצִאֵת מִכָּל הַצָּרוֹת וּלְהִתְקַרֵּב לֵה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ. וְזָהוּ
וְלֹא הִלְכוּ בָּהּ כִּי זָהוּ הַלּוּף וְדָרְךְ נִפְלָא מְאֹד לְהִתְקַרֵּב
וּלְהִרִים עִצְמוֹ לֵה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מִיָּנִי נְפִילוֹת וְיִרִידוֹת
שֶׁבְּעוֹלָם עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית. וְאִם הָיוּ הוֹלְכִים בְּדָרְךְ
זֶה בּוֹדָאֵי לֹא הָיוּ נוֹפְלִים כָּל-כָּף וְלֹא הָיוּ לְהֵם צָרוֹת
כְּאֵלֶּה. וְעַתָּה כָּל תְּקוּנָתוֹ לְשׁוֹב לְאַרְצֵנוּ וּלְבֵית
מִקְדָּשֵׁנוּ הוּא עַל-יְדֵי זֶה כִּי לִית מְלִתָּא דָּא תְּלִיא
אֲלֵא בְּתִיבְתָּא [וְהַדְּבַר הַזֶּה אֵינוּ תְּלוּי אֲלֵא
בַתְּשׁוּבָה]. אֲבָל קָשָׁה מְאֹד לְשׁוֹב כִּי הַבַּעַל דְּבַר
אוֹרֵב מְאֹד מְאֹד וּמַתְּפַשֵּׁט לְאַרְךְ וּלְרַחֵב וְהַכֵּל
הַפְּצִים לִירָאָה אֶת שִׁמְךָ וְאִף-עַל-פִּירְבֵּי כֵּן רַבִּים רַחוּקִים
מְאֹד מְדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה. וְהַעֲקָר מַחֲמַת שְׂאִינָם
מְשִׁימִים אֵל לֵב לְשִׁמְחָה בְּמַעַט הַטוֹב שֶׁבָּהֶם כִּי
הַעֲצוּבוֹת וּמְרָה שְׁחָרָה מוֹקֵת בְּיוֹתֵר מִהֶכֶל וְכִמוֹ
שֶׁכְּתוּב תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׁמְחָה
וּבְטוֹב לֵב שֶׁעָקַר הַחֲרָבָן וְכָל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן
כָּלֵם מַחֲמַת שְׁלֵא עֲבַדְהוּ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁמְחָה, וְכִמוֹכָא
בְּכַתְּבֵי הָאֲר"י וְ"ל הִינוּ כְּנִיֵל וְהֵבֵן מְאֹד. וְעַל-כֵּן
הַכְּרַח ה' יִתְבָּרַךְ לְפָרְשׁוֹ בְּדֵי לְרַמּוֹ לָנוּ עַתָּה בְּכָל דּוֹר
וְדוֹר רַמְזֵי עֲצוֹת אִיךָ לְהִתְקַרֵּב עַתָּה לֵה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל
מָקוֹם שֶׁהוּא לְתַקֵּן הַקְּלֻקּוֹלִים שְׁעַל-יָדָם הִיָּה הַחֲרָבָן
עַד שֶׁנִּזְכָּה לְגֵאֲלָה שְׁלֵמָה בְּקָרוֹב. וְעַל-כֵּן נִקְרָא
הַלִּיכָה כָּל הַנִּיֵל כִּי הוּא תַקּוּן הַרְגִלִין בְּחִינַת הַלִּיכּוֹת
עוֹלָם שְׁעַל-יְדֵי זֶה הַתְּקַרְבוֹת הַגְּאֲלָה בְּחִינַת וְעַמְדוֹ
רִגְלֵי וְכוּ, כִּי הוּא הַלּוּף וְדָרְךְ נִפְלָא לְכָל אָדָם
שֶׁבְּעוֹלָם וְכוּ. (לְקוּמֵי הַלְכוֹת - הַלְכוֹת פְּרִיקָה וְטַעֲנִינָה
ד' - אוֹת ל"ה)

וְאֵף אֲשֶׁר הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי

(ויקרא כ"ו, מ')

כָּל הַמְּנִיעוֹת לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל־יְדֵי פָנִים טָמְאֹת קָרִי. וְזֶה שֶׁפָּרַשׁ רַש"י בְּפָרֶשֶׁת בְּחֻקוֹתֵי: "קָרִי" לְשׁוֹן מְנִיעָה וְכוּ', כִּי מִשֵּׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת, בְּפָרֶט לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק הָאֵמֶת שֶׁעַל־יָדוֹ עָקַר הַתְּקוּן. וְזֶה שֶׁפָּסַם בְּסוֹף הַתּוֹכַחָה: "וְהִתְוַדּוּ אֶת עֹנֵם וְכוּ' וְאֵף אֲשֶׁר הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי וְכוּ' אוֹ אִזּוּ יִכְנַע לְבָבְךָ הָעָרֶל וְכוּ' וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ'", שֶׁהֵם זְכוֹת שׁוֹכְנֵי עֵפָר, כִּי עָקַר כָּל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְכָל הַגְּלִיּוֹת הֵם עַל־יְדֵי פָנִים עֲווּן זֶה, וְעָקַר הַתְּקוּן עַל־יְדֵי צַדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עֵפָר, שְׂגוֹדוּלִים בְּמִיתַתָּן יוֹתֵר מִבְּחִייהֶם, שְׂגוֹמְרִים אַחֵר הַסֵּתֶלְקוֹתֵם תְּקוּן עֲווּן זֶה, שֶׁזֶה עָקַר הַתְּקוּן שֶׁל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ וְאֵף אֲשֶׁר הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי, אֵף אֲנִי אֵלֶיךָ עִמָּם בְּקָרִי, הֵינּוּ שֶׁמַּחֲמַת פָּנִים קָרִי, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אֵף אֲנִי אֵלֶיךָ עִמָּם בְּקָרִי — שְׂאֵזְמִין לָהֶם מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת שְׂנֵקְרָאִים "קָרִי", כְּפָרוּשׁ רַש"י הַנ"ל. וְזֶהוּ: "וְהִבֵּאתִי אוֹתָם בְּאֲרָצוֹת אִי־בִיהֶם", הֵינּוּ שִׁיתְגַּבְּרוּ נֶגְדָם הָאוֹיְבִים וְהַשׁוֹנְאִים, שֶׁמָּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת. וְעָקַר הַתְּקוּן לְשִׁבְרַת הַמְּנִיעוֹת וְהָאוֹיְבִים הוּא עַל־יְדֵי הַרְצוֹן וְהַחֶשֶׁק (כַּמּוּבָא בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן א', ס"ו), וְזֶהוּ "וְהֵם יִרְצוּ אֶת עֹנֵם"; שִׁיִּהְפְּכוּ הָעֹנֹת שֶׁמָּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת, יִהְפְּכוּ אוֹתָם לְרָצוֹן. וְעַל־יְדֵי זֶה — "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ'", שִׁיִּזְכֹּר וַיַּעֲזֹר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוּלִים שׁוֹכְנֵי עֵפָר, כִּי עָקַר הַתְּקוּן עַל־יָדָם. (לִקוּטֵי הַלְכוֹת — הַלְכוֹת הַכֹּשֶׁר כָּלִים ד' — אוֹת י"ז)

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב

וְאֵף אֶת בְּרִיתִי יַעֲחֵק וְאֵף אֶת בְּרִיתִי

אֲבָרְהָם אֲזָכַר וְהָאָרֶץ אֲזָכַר

(ויקרא כ"ו, מ"ב)

וְחֹשֶׁב אוֹתָם לְמַפְרַע וּמַתְחִיל מֵיַעֲקֹב, כִּי עָקַר הַנְּאֻלָּה וּבְנֵיָן שֶׁל עֵתִיד עַל־יָדוֹ, כִּי פָסוּק זֶה נֹאמַר אַחֵר הַתּוֹכַחָה שֶׁהִזְהִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל: "וְאֵם לֹא תִשְׁמְעוּ וְכוּ' וְאֵם אֶת מִשְׁפַּטֵּי תִגְעַל נַפְשְׁכֶם וְכוּ'". שֶׁאִזּוּ יָבוֹא עֲלֵיהֶם מָה שְׂיָבוֹא חֵם וְשָׁלוֹם, וְכָל אֵלוֹ הַדֵּינִים הֵם בְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפֹלוֹת שֶׁמֵּהֵן בָּאִין כָּל הַצָּרוֹת וְהַגְּזֵרוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ חֵם וְשָׁלוֹם מִפָּנֵים הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת וְאֵם אֶת מִשְׁפַּטֵּי תִגְעַל נַפְשְׁכֶם (כַּמּוּבָא בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן א', סִימָן ט"ו) — שֶׁעַל יְדֵי מִשְׁפָּט, שְׂדָן וְשׁוֹפֵט אֶת עֲצָמוֹ עַל כָּל עַסְקוֹ אִם כֵּךְ רָאוּ לוֹ לְהַתְנַהֵג לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, מַעֲלָה הִירָאָה לְדַעַת, עֵינֵי שֵׁם). וְעַל־כֵּן בְּסוֹף כְּשֶׁהוּא מְנַחֵם אוֹתָם הוּא מְבַשֵּׂר אוֹתָם שְׂבֻזְכוֹת אֲבוֹת וְנִצְלוּ מִכָּל הַצָּרוֹת וְעָקַר עַל־יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר בְּחִינַת פֶּחַד יַעֲחֵק לְבְּחִינַת אֲבָרְהָם שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הִירְאוֹת הַנְּפֹלוֹת וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגְּזֵרוֹת. וְעַל־כֵּן מַתְחִיל מֵיַעֲקֹב כַּנ"ל, כִּי עָקַר הַתְּקוּן עַל־יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנ"ל. וְזֶהוּ: "וְהָאָרֶץ אֲזָכַר" בְּחִינַת עֲלִיַת הִירְאָה שְׂנֵקְרָאֵת אֶרֶץ, בְּחִינַת אֶרֶץ יִרְאָה כַּנ"ל, כִּי עָקַר הַתְּקוּן וְהַתְּמַקָּה עַל־יְדֵי עֲלִיַת הִירְאָה. (לִקוּטֵי הַלְכוֹת — הַלְכוֹת הַרְשָׁאָה ג', אוֹת ט"ו)

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב

וְאֵף אֶת בְּרִיתִי יַעֲחֵק וְאֵף אֶת בְּרִיתִי

אֲבָרְהָם אֲזָכַר

(ויקרא כ"ו, מ"ב)

מִי שְׂרוּצָה לְסַמֵּךְ רַק עַל הַחֶסֶד־חֵן וְיִפְרָק עַל לְגִמְרֵי, חֵם וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת קְלִפּוֹת יִשְׁמַעְאֵל, שִׁיִּצְא מֵאֲבָרְהָם, שֶׁהִיָּתָה עָקַר מִדְּתוֹ חֶסֶד וְצַדִּיקָה וְכֵן לְהִיפָּךְ מִי שְׂנוֹפֵל מַחֲמַת רַבּוּי הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין וְהַחֲמִירוֹת יִתְרוֹת וְהַמְּרוֹת שֶׁחֲרוֹת שֶׁמְכַבֵּיד עַל עֲצָמוֹ, זֶה בְּחִינַת קְלִפַּת עֵשׂוֹ, שִׁיִּצְא מֵיַעֲחֵק, שֶׁמִּדְּתוֹ דִּין וּמִשְׁפָּט. וְעַל־כֵּן שְׁנֵי הַבְּתִים שֶׁהִיוּ בְּזֻכוֹת אֲבָרְהָם וַיַּעֲחֵק, שֶׁאֲצֵלָם לֹא נִכְלָלוּ בְּשִׁלְמוֹת בְּחִינַת צַדִּיקָה וּמִשְׁפָּט, עַל־כֵּן נִחְרְבוּ וְכַנ"ל. אֲבָל בֵּית הַשְּׁלִישִׁי שִׁיִּהְיָה בְּזֻכוֹת יַעֲקֹב, שֶׁזֶכָּה לְכָלֵל בְּשִׁלְמוֹת צַדִּיקָה וּמִשְׁפָּט, עַל־כֵּן יִתְקַבֵּל לְעוֹלָם. אֲבָל אֵף־עַל־פִּי־כֵן מוּבָא בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁעָקַר הַנְּאֻלָּה הָאֲחֵרוֹנָה תִּהְיֶה עַל־יְדֵי שִׁיִּהְיָה נִמְתָּק גְּבוּרוֹת יַעֲחֵק לְבְּחִינַת יַשְׁחֵק, כִּי זֶה עָקַר הַתְּקוּן שֶׁיַּעֲקֹב וְאֲבָרְהָם

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב

(ויקרא כ"ו, מ"ב)

צְרִיכִין עֵתָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שְׂאִין אַחֲרֶיהָ גְּלוֹת כָּלָל, עַל־כֵּן מִתְאַרְךָ הַגְּלוֹת כָּל כָּךְ וְסוֹף כָּל סוֹף תִּהְיֶה הַנְּאֻלָּה בְּזֻכוֹת אֲבוֹת וּבְמַתְנַת חֵן לְמַעַנּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכַמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כו'): וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם וְכוּ'. כַּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם): וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ'. וְכַתִּיב (יִשְׁעִיָּה מַח, יד) לְמַעַנִּי לְמַעַנִּי אֶעֱשֶׂה. אֵךְ ה' יִתְבָּרַךְ רוּצָה שֶׁעַל כָּל פְּנִים נִתְעוֹרֵר מַעַט כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמְּקוֹם שֶׁהוּא לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְכַבֵּר יִשׁ לָנוּ כַּח גְּדוּל לְזֶה עַל־יְדֵי הַדַּעַת הַקְּדוּשׁ שֶׁקָּבְלָנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ וְכָל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁהִיוּ לָנוּ בְּכָל דוֹר וְדוֹר עַד עֵתָה וְעַל־יְדֵי זֶה נִזְכָּה לְגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּקָרוֹב בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן. (לִקוּטֵי הַלְכוֹת — הַלְכוֹת בְּצִיאַת הַפֶּת א' — אוֹת ל"ח)

הקדשה שהם בחינת עבוי"ם וסמרא אחרא מה תעירו ומה תעוררו את האהבה שביני למקום עד שתחפץ כי לא תועילו כלום בכל מיני הסתות ופתוים ומניעות וכו' שאתם מונעים אותנו מתורתו ועבודתו יתברך. כי אף-על-פי שנדמה לכם שפעלתם הרבה מאחר שבטלתם אותנו מכמה קדשות בכלליות ובפרטיות כי החרבתם בית מקדשנו והגליתנו מארצנו ועדין אתם מרקדים ומשתררים עלינו הנם בכמה מיני מניעות והסתות ומבטלים ישראל הרבה מתורה ותפלה וכו', אף-על-פי-כן לא תועילו כלום כי מה תעירו ומה תעוררו את האהבה כי לא תוכלו לקלקל את האהבה שבינינו למקום כמו שפרש רש"י שם עד שתחפץ בעוד שתחפץ, כי עוד תחפץ והרצון והכסופין שלנו חזקים ותקיפים מאד מאד אליו יתברך. ומאחר שהרצון חזק בנדאי לא תועילו כלל ברעש המניעות והבלבולים שלכם כי הרצון עולה על הכל כמו שמבאר בדברינו כמה פעמים עצם מעלת הרצון עד אין סוף (ועין מזה בהלכות ערב הלכה ג). וזה בחינת ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם וכו' ואיתא בזהר לכלתם חסר לשון פלה וכו' עין שם. ובזה נוכל לפרש לעניננו כי פלה לשון רצון וכסופין כמו שכתוב פלה שארי ולבבי וכו'. הינו שבעצם גלותנו בארץ אויבינו מבטיח ה' יתברך את ישראל ואמר ואף גם זאת וכו' לא מאסתים ולא געלתים לכלתם, לכלתם דיקא בשביל בחינת הכליון עינים והתקוה והרצון והכסופין החזקים שיש להם לשוב אלי. (לקוטי הלכות – הלכות פדיון בכור ה' – אות כ"ז)

ימתיקו גבורות יצחק בשלמות שעל-ידי זה תהיה הגאולה האחרונה. וזה בחינת וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר וכו' שמתחיל תחלה מייעקב, כי עקר הגאולה תהיה על ידו, ויזכר גם זכות יצחק וגם זכות אברהם עד שאברהם ויעקב ימתיקו גבורות יצחק ויכללו הצדקה במשפט בשלמות שעל-ידי זה תהיה הגאולה האחרונה ובגן הבית המקדש. וזה שכתוב אצל יעקב וזכרתי וכו' וכן אצל אברהם כתוב גם בן זכרון, ואף את בריתי אברהם אזכר, אבל אצל יצחק לא כתיב זכרון, כי עקר הזכרון לרחם על ישראל לגאולם מכל הצרות והגליות שהזכיר מקדם בפרשה, הוא רק על-ידי אברהם ויעקב שהם ימתיקו גבורות יצחק שעל-ידי זה יגאלם ברחמיו וחסדיו המרבים, כי לעולם מדת החסד והצדקה מרבה מהמשפט והדין. וכמו שכתוב: אהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ. וכתוב: כי אני ה' עושה חסד משפט וצדקה בארץ. נמצא שהזכיר צדקה וחסד כנגד מדת המשפט כי מדה מובה מרבה לעולם. וזה בחינת אברהם ויעקב שאוחזים ביצחק להמתיק הדין והמשפט שלו ועל-כן על-ידי זה תהיה עקר הגאולה על-ידי שימתיקו גבורות יצחק ויהיה נעשה מיצחק יצחק כמוכא. וזה בחינת סוד התקיעות המוכא בזהר הקדוש ובכתבים שאברהם ויעקב אוחזים ביצחק להמתיק דינו וכנ"ל. כי עקר כל התקונים נעשים בראש השנה שאז הוא עקר בחינת צמיחת קרן משיח כמו שמתפללין אז הרבה על זה כמו שכתוב וצמיחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לכן ישי משיח במהרה בימינו וכו'. (לקוטי הלכות – הלכות מתנה ה', אות מ')

שבת שלום

ולא געלתים לכלתם

(ויקרא כ"ז, מ"ד)

כי רק זה נשאר לנו בגלותנו הארץ המר שרצוננו וכספנו ותקנותנו ותוחלתנו חזקים עדין לשוב אליו יתברך ולא רצו ולתורתו וכו' כי אף-על-פי שעובר עלינו מה שעובר בכלליות על כל ישראל ובפרטיות על כל אחד ואחד אשר כמעט אפס תקוה חס ושלום כי צרות מצרות שונות מתחדשות בכל עת בגוף ונפש וממון וכמו שאמר רבותינו ז"ל שאין יום שאין קללתו מרבה מחברו וכו' ואין לנו שום חיות כי אם התקוה והתוחלת והרצון החזק שהוא בחינת הארת הרצון כמו שכתוב ואמר אבד נצחי וכו'. זאת אשיב אל לבני על-כן אוחיל וכו', וזה בחינת השבעתי אתכם בנות ירושלים שהם האמות העולם כמו שפרש רש"י שם מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ הינו שישראל אומרים לכל המונעים מן

**"אין צדקה נחשבת
כמו צדקת הדפוס"**
[רבי נתן]

בכל סניפי הדואר,
חשבון מס' 7-2255-89